

Andra Maria

I. Zorizteza

Et de gloria tant exultavit loquitur
regibus et de sua virtute. Lamentum
sunt, etiam virtute virtutum, etiam
hanc clamoribus hanc virtute regis
gloria (Ar. I, 27). Regis virtutum
et virtutum hanc virtute virtutum
virtute virtutum, gloria regis virtutum
virtute virtutum.

guztien ezkerria. Hasi ta ez, cuprimatik hantre virtute virtute, non ta virtutum.
Bero ezagutzeko virtute-virtute ta hanc virtute virtute hanc virtute
virtute. Lari edo hanc virtute virtute virtute virtute virtute virtute
et virtute virtute virtute virtute, et virtute virtute, non virtute virtute
virtute, virtute-virtute, virtute hanc virtute virtute, non ta, virtute hanc
virtute, virtute virtute virtute virtute. Hanc et gloria, virtute virtute.

Oraen virtute ta hanc virtute virtute virtute virtute, et virtute virtute
virtute virtute virtute, virtute virtute virtute virtute virtute virtute
Lara ta hanc virtute virtute virtute, virtute virtute virtute virtute
virtute virtute; hanc ta virtute virtute virtute ta virtute, virtute virtute
virtute ta virtute virtute, virtute, virtute, ta, virtute, non virtute
virtute ta virtute virtute virtute, virtute virtute virtute ta virtute, hanc
virtute virtute virtute virtute virtute virtute virtute virtute.

Teki virtute virtute virtute virtute virtute virtute virtute. Virtute et virtute
virtute virtute virtute, hanc virtute ta virtute virtute virtute virtute
virtute virtute virtute virtute. Hanc virtute, hanc virtute virtute virtute
virtute, virtute ta virtute virtute virtute virtute, virtute virtute virtute
virtute et virtute, virtute virtute virtute.

Hanc, virtute virtute virtute, virtute virtute virtute virtute, non ta virtute virtute

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is dense and fills most of the page.

Handwritten text, possibly a continuation of the previous page or a separate entry. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text, continuing the narrative or list. It starts with a dash and includes several lines of cursive handwriting.

Handwritten text, possibly a concluding paragraph or a specific entry. It begins with a dash and contains several lines of script.

2. Acario airu ezina

Handwritten text, possibly a list or a series of entries. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text, continuing the list or entries. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text at the top of the right page, possibly a header or the start of a new section.

Handwritten text, continuing the narrative or list. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text, continuing the narrative or list. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text, continuing the narrative or list. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text, continuing the narrative or list. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text, continuing the narrative or list. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text, continuing the narrative or list. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text, continuing the narrative or list. It begins with a dash and contains several lines of script.

Handwritten text, continuing the narrative or list. It begins with a dash and contains several lines of script.

Adan'ek lez Eba'k ba, bere barua garbitu naitan, sugenari orren egiten onela diño:

—Sugeak ziria sartu dau, eta jan dot.

Taju ontuko atsakiak etziran ezer Jaunaren begietan; sira le...
menkeri orren sorburu sugen zalako, beran ta beronegan deabrua mada...
tuz, an diñotsa:

—An egin dozulako, madarikatua zara aberen artean. *Asarreak ipiñiko ditut zure ta emakumearen artean: zure ondorengo ta aren ondorengo artean: berak lertuko dautzu burua, ta zu beti zahilkez aren urposari etan...*

Une onetan ez dau Jaunak sugen izenez orrela deritxon murrakia ba...
karrak adierazo nai, Eba atzipetzeko aren itsura artu eban deabru g...
baño. *Asarre itzak auxe eskatzen dau, berez ta egiz adimentunak bulant...*
sutu oi dira-ta. Guñera ezin leikean ezetara be, murrakia bai ta onen artean
juntzi zan arerio ez, Jaunak madarikatzea. Arerio bi daukaguz emen: 1)
emakumea ta onen ondorengoa: Maria ta Kristo; 2) sugen ta onen ondorengoa: deabrua ta gizona aren menpean.

Ondoren emakumeari dirautso Jaunak:

—Neke ta arazoak geituko dautzudaz; miñetan egingo dozuz onela,
ta gizonaren menpeko izango zara.

Adan'i, barriz, onela:

—Nireari baño emaztearen abotsari obeto jarraitu zakiotzan talera,
nekez beten izango yatzu lurra; sasi ta arantzak ekarriko dautzuz, eta zere
beketikiko izerdiz jan bearko; ta an, artua izan zifan hurrera itzuli are
guztitan; autsa zara, ba, ta auts biurtuko.

Jaungoikoak gero, epai zorrotz onen ostean, nurrizko soñekoa egiten
eta baratzetik jaurti ebuzan; eta ara geingo eldu ez eitezan, suzko zapatada
singerua jarri eban, Bizitzaren zagatza zaintzeko.

Lapar aretan beste bide batetik asi zan mundua, tzarrekotik juleta,
Zorion eta atsegin guztien baratza, ikusi an urria...; aingeru eder bat dabil
ara ta ona, atadian... Baita begira gare bikote ituna, galpen izugarriarekin ga-
rasonk: ba-denz astiro baizen aldeakor, alkarrí dautsela... Agur, beñko, be-
ratz bikain sofilla; agur, lora, usain ta zoragarri guztiok. Eñotz-kuruelan
argi-izpi bakarra deroie: Jaunaren agindu aren itzaropen ezia: *Ipsi cum-*
ret caput tuum (As., I, 17). Berak barua lertuko dautza.

3. Emakume arrigarria

Edegi daigan barrica barri Idazti Deuna, ta urria barik, lenengo orri-
tan, argi ta garbi, Emakume arrigarri bat agiri yaku, al izate ta indar be-

rikoez jantzia: beste gizaseme guztiok, nai txiki nai garen, pekata-legearen
jantzi arren, an ez dagoke unetxo baten be iboren mende; pekata-legearen
gawaila bai-da, lege naskagarri ori ez bai-da beretzat. Eta, oneraz gabea, be-
roni esker, ez dau gizonak betikoz illan usain iraungo; ez, poz-argi biltan,
Jaungoikoak giraldiak zear gizonari sarri askotan eskiltatuko Erebak bere orri
ezkaman gordeko dau; ta orrik, aldiz betetzean, biotz jusezentzat pona orri.

Bere izenik ez diñotsu Lege Zarrak. Bai, orraitio, azal ta emen,
serrelakoa dan ederto adierazo: ibogaz nastu ezia dagerku. Urtak biltan,
mundara etorriko, ta nai-ta-oz ezaguta bear edonak.

Adan dollor agertu arren, Jaungoikoa, biotz-bera da-ta, erraki izan zan
daskabe arekin; baita, bere erraki aundia, egoera larri atatik a sterateko bide

egokia asman be, Erosle bat, Azkatzulle bat, Salbagille bat deskintea, em-
nuz: *Asarreak ipiñiko ditut zure ta emakumearen artean: zure ondorengo ta*
aren ondorengoren artean: berak lertuko dautzu burua. Ona emen, alkarriz
kontrako bi: 1) Emakumea ta onen etorkia; 2) sugen (deabrua) ta onen
etorkia. Zein da sugaren etorkia? Sugen madarikatu eban Jaunak; baita ba-
rez, beste norbait onegan. Nor ete beste an? Deabru etuaia ta, jatorriko pe-
katus bide dala, onen menpeko dan gizona. Or zertan datzan asarre ta ste-
den hako gada; sugen edo etsnigandik jarcin nai gizonak, eta emakumeak eta
onen ari Kristo'k garari ori lortuko.

Emen aitatzen dan emakumea ez da Eba, su sugaren legun zalako,
ta nurretik esandako andreak azarren izango dan etuai; altsua danex, dea-
bruari barua zapalkin ta lertuko dautza norbait. Berez, ala besterik baten

bitartez? Bere aziaren bitartez. Andra orrek, indartan dalako, sugen menpe-
ratu ta gizona aren eskutik azkatuko dau. Abraham'i onela dirautso Jaunak:
Urien zaite zure erri ta etzetik, eta zalar: Neak erakutsiko dautzuden le-
tura; esan ezin alako jenteten guzto egingo zaitez; zure izena, barriz, eta
tandikoa izango da; zuegandiko botegan erri guztiak onetsiko diez (At.,
XXII, 18). Eta Paul deunak iragarki an azaldun: diño: Agintzek Abraham'i
ta aren aziari egiñak dira. Et diñot: ta azal, an asko adierazo naita lez, ta
zure aziari baño, Kristo ari bakarra adierazarik (Galat., III, 16).

Izen bako emakume bikain ori, beraz, sugen zartatuko dautan ari da-
roan ori, Maria, Kristo gare Eroslearen Ama dogu. Mates deunak, Kristo'ren
barri Ona idaztean, onen aragizko etorrera azaldun, argito diñotsu: *Te Ma-*
ria'gandik Kristo deritxon Jesus jalo zan (Mat., I, 16).

Ez da galdako erri-naste ta urte luzeetan be iragarki an. Jaunak be-
rak bai-danka erri bat beronen zaintzaille: juda-erria.

Aita Jakoba, K. O.